

Interview met Gerard Kosse, deel 2: Studie, Liefde & Carrière: 1967- 1993

Opgetekend begin september 2016 en daarna verwoord door Frits Le Roux.
Molleville, 12 oktober 2016

Vooraf:

Daar waar in deel 1 Gerard aan het woord was en ik me beperkte tot het stellen van vragen, ben ik nu de man die het woord voert. Ik ben de verteller die probeert in grote lijnen het levensverhaal neer te schrijven van de man naar wie ik uren heb geluisterd en die me vooraf met meer dan 100 pagina's aan biografische gegevens heeft 'gevoed'.

Studie aan de Universiteit & ontdekking van de liefde: 1967-1975

In september 1967 begint Gerard samen met Herman Jansen met zijn studie psychologie aan de Gemeentelijke universiteit van Amsterdam. Hij komt terecht op een bovenkamertje bij een firma in lampenkappen die zijn vaardigheden heel goed kan gebruiken. Hij krijgt er zijn eerste bijbaantje: hij gaat voor de firma de boekhouding doen. Gerard loopt dan zijn eerste colleges en geniet van zijn studie. In de academische wereld voelt hij zich als een vis in het water. *“Als een kind in een snoepwinkel”*, zegt hijzelf. Hij grasduint door het vakkenpakket, ontdekt dat hij bij hoge cijfers zijn studiebeurs niet hoeft terug te betalen en handelt de verplichte onderdelen achter elkaar met succes af. Maar er is meer. Hij weet een aantal studenten mee te krijgen in zijn opvatting dat de studie te beperkt van visie is: *“Wel nuttig, maar te eenzijdig gericht op gedragsleer. Over bijvoorbeeld verdriet, geluk en liefde leerde je niets”*, en hij oefent samen met hen invloed uit op het studieprogramma. De student Kosse valt op: *“Ik hou van praten en debatteren om zaken helder te krijgen en mijn mening te toetsen”*, en leeft ook buiten de verplichte vakken volop zijn interesses uit door colleges van andere disciplines te volgen en daarin ook tentamens af te leggen. Als hij rijke Amerikanen bij professor Barendrecht ziet langskomen voor therapie sessies, gaat hij zich ook in die materie verdiepen *“want daar valt geld mee te verdienen”*. Binnen acht maanden heeft hij zijn propedeuse en nog geen elf maanden later behaalt Gerard “met hoge lof” zijn kandidaatsexamen.

Al tijdens de propedeuseperiode wordt hij door meerdere studierichtingen benaderd voor een assistentschap. Mede door zijn belangstelling voor de observatie van non-verbaal gedrag bij jongeren kiest hij voor professor Rita Vuyk, de eerste hoogleraar ontwikkelingspsychologie in Amsterdam. Gerard is vanaf dat moment twintig uur per week verbonden aan het testpracticum van haar faculteit. De vele testsoorten en de filosofische en ander aannames van testen, gaan tot zijn werkterrein behoren. Intussen heeft hij via zijn contacten een betere bewoning weten te bemachtigen, en wel boven een kaashuis nabij het Rembrandtplein. Ook voor die kaaswinkels deed hij al de boekhouding. Gerard is in 1970 een veelbelovende student die zich financieel uitstekend redt, goede relaties heeft en interessante contacten onderhoudt. Alles lijkt naar wens te gaan. Alleen zijn bestaan als heteroman begint hem in dat jaar te knellen.

In die eerste jaren in Amsterdam zijn de contacten met zijn familie nog verder verwaterd. Ook zijn studiemakker Herman Jansen ziet hij na een tijd niet meer omdat die zijn studie moet onderbreken voor de militaire dienst. Uit zijn Ludgeriaans verleden heeft Gerard een verkering overgehouden met de zus van Cees Wessels, met wie hij zich begin 1970 officieel verlooft. Hij blijft naar hartenlust studeren, maar wordt tegelijk ook heen en weer geslingerd tussen een traditionele rooms katholieke levensstijl en een humanistisch geïnspireerde levensopvatting.

Een paar maanden na zijn verloving maakt hij plots een eind aan zijn verloving: *“Dat was het niet.”* Hij deelde al een tijdlang met enkele meisjes kortstondig het bed en ontdekte toen, mede geholpen door de inzichten uit de humanistische psychologie, dat hij homo was. Gerard wordt verliefd op een Indonesische, donkergekleurde studiegenoot en ervaart zijn ‘coming out’ als een opening *“naar een nieuwe, beangstigende maar ook veelbelovende toekomst”*. Hij geniet van zijn homo-erotische exploraties en maakt dingen mee die voor hem volledig nieuw zijn. Zijn studie leidt echter niet onder zijn privéleven. Integendeel, hij voelt zich energieke dan ooit en verdiept zich verder in de humanistische psychologie. Door zijn omgang met homovrienden uit andere taalgebieden vergroot hij bovendien zijn taalvaardigheid:

“Ik merkte dat ik heel snel de taal uit mijn omgeving kon overnemen. Alleen op Haïtiaans Creools heb ik flink moeten studeren. Andere talen gingen vanzelf. Ik was ook met meer talen opgegroeid: als mijn moeder in de war was, sprak ze alleen maar Duits. Onder elkaar spraken we Nedersaksisch. Op school spraken we Nederlands. En met Frans en Engels begon ik toen ik 11 was. Ik leerde toen Engels spreken met een fonetisch studieboek voor emigranten naar Canada”.

De tentamenbriefjes stapelen zich op. Gerard vindt studeren bijzonder nuttig en interessant *“en zelfs geestverruimend”*. Hij is actief in het studentenmilieu en richt met een paar vrienden het studentenreisbureau Studair op. *“Want studenten uit arme milieus en werkende jongeren moesten goedkoop op reis kunnen. Daar verdienden we zelf niets mee. De winst ging naar studiebeurzen.”* In dezelfde periode doet hij een cursus voor humanistisch vormingsleider en als de sensitivity-training in de mode komt, verwerft hij zich ook die kennis en gaat als assistent-trainer workshops geven die hem soms een paar duizend gulden in een lang weekend opleveren. *“Dat was heel wat beter dan in de haven werken en boten schoonmaken”*.

Geld is belangrijk voor hem aan het worden *“om een leven te kunnen leiden waarin ook cultuur een rol speelt”*. Uitgaan, theater, boeken, ballet en later ook film worden een blijvend deel van zijn leven. Het geld wordt echter nog belangrijker als hij in 1971 Bobby ontmoet. Bob is de Haïtiaanse vriend die Gerards grote geliefde en man wordt en die het jaar daarop bij hem intrekt in zijn ruime flat aan de Linnaeusstraat. Vanaf dat moment gaan in zijn leven ook andere dingen een rol spelen. Om de juridische kosten en de noodzakelijke intercontinentale reizen te kunnen betalen -nodig voor het slepende gevecht voor Bobs verblijfsstatus en het behoud van zijn asielrechten in de USA- is er heel veel geld nodig. Ook omdat Gerard onder de indruk is van de ‘upperclass’ leefwereld van Bobby’s familie in de USA, Canada en Haïti en zij tweeën daar bij die familie op bezoek gaan. Het is een wereld van prachtige huizen, riante feesten, en genieting van de schoonheid van kunst, muziek en literatuur. Het verliefde stel vliegt regelmatig over de oceaan om mee te kunnen doen aan dat vorstelijke en rijke leven van Bobs Mulat-familie en zijn internationale vriendenkring. Een stijl van leven die voor Gerard onweerstaanbaar blijkt te gaan worden. Over de maatkostuums en de grote auto’s met privéchauffeurs, zegt hij later *“dat hij wel iets miste aan die levensstijl”*.

Gerard besluit om zijn afstuderen uit te stellen totdat Bobby een verblijfsvergunning heeft en dan legaal in Nederland zijn geld kan verdienen. Als docent Engels werkte Bobby al enkele jaren, zonder echter over een werkvergunning te beschikken. Zelf heeft Gerard een goedbetaald bijbaantje als hoofd van een telefonische hulpdienst en wordt hij betaald voor zijn medewerking aan imago- en persoonlijkheidsonderzoek voor het Humanistisch Verbond. De twee jonge mannen leiden een actief en bewogen leven waarbij hun inmiddels verworven

5-kamer appartement in de toen nog riante Bijlmermeer een veel bezochte ontmoetingsplaats wordt voor multiculturele vrienden en vriendinnen. Gerard begint daar met een groep vrijwilligers illegalen te helpen bij het opbouwen van een bestaan in Nederland of, bij terugkeer, in het land van herkomst. Hij blijft in die “*swingende*” jaren met onderbrekingen studeren en blijft ook zijn vele interesses volgen. In New York verdiept hij zich verder in non-verbaal gedrag en de observatie daarvan. En via een cursus dieptepsychologie komt hij in aanraking met de filosoof Foucault in Parijs. *“Maar dat was maar kort omdat ik merkte ik dat ik de Frans taal nog niet op academisch niveau beheerste”*.

Met zijn professoren in Amsterdam is Gerard op goede voet. Hij doet verplichte en ook veel facultatieve tentamens, volgt practica en praat mee over politiek, vrouwen- en homorechten, en andere maatschappelijke onderwerpen die op dat moment een belangrijke rol spelen. Pas als Bobby in oktober 1974 zijn vestigings- annex verblijfsvergunning krijgt, besluit Gerard te gaan afstuderen. Hij stelt een doctoraal afstudeerpakket samen met door hem verrichte onderzoeken, verslagen, studies en researcharbeid, maakt afspraken met zijn docenten, en doet in een half jaar waar veel anderen vele malen langer over doen. De veelbelovende student Gerard Kosse neemt in april 1975 met ‘de hoogste lof’ zijn doctoraalbul in ontvangst.

Carrière-verloop & Einde van een opmerkelijke leefstijl: 1975 – 1993

Vooraf:

Bij het beschrijven van Gerards leven voel ik me een portretschilder die met een grove kwast, voorbijgaand aan al te veel details, driftig gebruik maakt van de kleuren op zijn palet. De gehanteerde werkwijze bevalt me, en ik zal die ook in het verdere verloop voortzetten. Slechts af en toe zal ik Gerard aan het woord laten. Voor feiten en details kan ik verwijzen naar zijn boek “Gewoon Geluk”; de biografie over Bobby die hij in de jaren negentig heeft samengesteld. Zij die dat willen, kunnen de digitale versie van het boek gratis bij Gerard verkrijgen.

In augustus 1975 begint Gerards wetenschappelijke carrière, die voor hem niet zo mag worden genoemd *“omdat werk, studie en hobby’s altijd één geheel waren in mijn leven.”* De door zijn hoogleraren zeer gewaardeerde doctorandus laat aan zijn omgeving weten dat hij op zoek is naar een baan. Hoewel hij met gemak een promotieplaats kan krijgen, weet hij dat hij geen wetenschapper wil worden: *“Daarin had ik geen zin; vooral niet omdat er zoveel rivaliteit en achterbaksheid in dat wereldje is.”* Via een tip komt hij in gesprek met de nationale Stichting voor Onderzoek van het Onderwijs. Dit centrale wetenschapsorgaan houdt zich bezig met de kwaliteit, de maatschappelijke relevantie en de vormgeving van het aanbod van het onderwijs. Die stichting is op zoek naar een *“vindingrijk en maatschappelijk betrokken academicus die met excellente studieresultaten is afgestudeerd in een van de sociale wetenschappen -- liefst met kennis van en/of ervaring in de praktijk van het onderwijs.”*

Gerard wordt aangenomen en komt te werken in een team van drie jonge academici dat onderzoek moet definiëren en programmeren op grond van beleidswensen uit politiek, overheid, maatschappij en onderwijs. Tot zijn verdriet merkt hij dat hij is terechtgekomen in een bedrijfscultuur die door hem wordt getypeerd als *“ambtelijk, onderdanig en rigide”*. Hij constateert dat de onderzoeken en projecten die SVO jaarlijks financiert nauwelijks thematische samenhang hebben en vooral de persoonlijke interesses weerspiegelen van de

onderzoekers. Van Gerard moet het hele researchwereldje op de schop, maar dan ontdekt hij dat hij te maken heeft met een fantasieloze en bange directeur die geen veranderingen aandurft en wacht op zijn naderend pensioen. *“En dus liep ik dagelijks met mijn harde kop tegen een muur van onwil en onbegrip”*.

Gerard beheerst zich met moeite, weet arrogant gedrag te vermijden, en zoekt voor zichzelf een weg om de uitdaging van kwaliteitsverbetering binnen SVO aan te gaan. Hij kiest ervoor om veel het land in te gaan: *“Hoe kun je over mensen praten als je niet met die mensen zelf gepraat hebt!”* Pas na het aantreden van een nieuwe directeur merkt hij dat zijn analyses en voorstellen worden gewaardeerd, ook omdat ze kunnen worden gebruikt om bij de politiek en bij buitenlandse zusterinstellingen goede sier te maken. Gerard besluit die situatie uit te buiten en weet het voor elkaar te krijgen dat zijn directeur accepteert dat hij minder op kantoor komt. *“Ik werkte hard en deed in een paar uur waar anderen een dag over doen”*. Soms is hij zelfs onder het mom van thuiswerken wekenlang niet aanwezig en gaat dan veel tijd besteden aan zijn privéprojecten die zich gestaag uitbreiden. Vaak verblijft hij met zijn man in hun weekendhuisje in het gehucht Noorden: aan het water dat deel uitmaakt van de Nieuwkoopse Plassen. *“Op kantoor zitten paste echt niet bij mijn levensstijl. En omdat ze blij waren met mijn werk kon ik alles altijd zelf naar eigen goeddunken regelen en organiseren”*.

Al in 1972 schrijft Gerards vriend Bob zich in aan de universiteit om zijn in Amerika begonnen studie Film en Dramaturgie voort te zetten. Omdat die vakken in Amsterdam op universitair niveau nauwelijks ontwikkeld waren, kiest Bob voor de richting Engelse taal en letterkunde en krijgt daarna al snel een universitair baantje als docent ‘fluency’ voor kandidaatsstudenten. In hun persoonlijke leven gaat het de jongemannen ook al voor de wind; ze kopen in 1976 hun eerste flat in een goede buurt aan de Middenweg. De heren zijn dan net dertig. *“De wereld lag voor ons open”*. Hun nieuwe appartement wordt behalve een ontmoetingsplaats voor velen nu ook een soort adviesbureau voor allochtonen. *“Stoeien met de sociale dienst, uitzettingen rekken, praktische hulp geven, baantjes regelen, spullen versieren en wegbrengen naar de haven. Dat alles vond ik leuk en zinvol. Ik heb ook eens een Ghanees meisje van de Gastam uit de ijskoude catacomben van een politiebureau weggehaald. Ze zagen daar niet eens dat ze hoogzwanger was.”*

Maar Gerard vergeet zijn werk niet; zijn uitdaging binnen SVO blijft hem boeien. *“Het is leuk om beleidsmakers te helpen beleid te maken en daar programma’s voor te ontwikkelen.”* Hij vergroot zijn netwerk en zijn internationale contacten breiden zich gestaag uit. Hij versiert extra onderzoeks- en congresgelden o.a. bij de EG in Brussel en het lukt hem een research samenwerking met het communistische Hongarije tot stand te brengen -- voor die tijd zeer uitzonderlijk. Na de zoveelste salarisverhoging wordt hij in 1980 Senior Executive policy planning & internationaal relations. Een positie die hem veel buitenlandse reizen bezorgt en hem bovendien een mastercursus in de USA oplevert. Dan begint hij ook aan de voorbereiding van een groot internationaal congres over *‘het gebruik van wetenschappelijk onderzoek bij het maken van nationaal beleid’*. Hij houdt zich met alles bezig wat betrekking heeft op de organisatie van researchinstellingen en het verbeteren van hun samenwerking met partners en doelgroepen. Zo vergroot hij haast ongemerkt steeds maar weer zijn takenpakket. *“Pas later beseft ik dat ik langzaam overwerkt raakte”*.

Met zijn vriend Bob, die eveneens een druk bezet leven leidt, gaat hij vanaf 1977 vaak naar diens geboorteland Haïti; soms twee of drie keer per jaar. Ze kopen een villa in Bobs geboorteplaats en ook een groot stuk grond waarop ze een ontwikkelingsproject voor kansarme plattelandskinderen starten. Hun twee ruime salarissen en Gerards vele bijverdiensten maken het daarna ook nog mogelijk om te verhuizen naar *“een deel van wat ze toen de goudkust van Amsterdam noemden”*: een gebouwencomplex aan het Minervaplein. *“We waren de enigen aan het plein die werkten, de rest had dat niet nodig”*.

Maar ook op het Minervaplein blijven ze aanvankelijk kantoor houden voor illegale en in het nauw geraakte Afrikanen. Vooral Ghanezen van de Ga-stam weten hun weg te vinden naar het ruimhartige stel. *“Sommige mensen uit Afrika hadden ons adres al op zak als ze in ons land arriveerden. Ik kwam erachter dat ons adres in Ghana werd doorverkocht. Maar dat hield ons niet tegen; we waren een thuis voor tal van mensen. Huidskleur of geaardheid deed er niet toe. Bobby had de visie en ik deed het werk. Na een tijdje begon ik uitsluitend Afrikaans kader te trainen voor ontwikkelingsprojecten in hun eigen land. Dat deed ik zonder Bob. Voor de rest deden we bijna alles samen. Ook hadden we dezelfde interesses en we raakten nooit uitgepraat. Voor buitenstaanders waren we een begrip geworden: B&G, Bob & Gerard!”*

Gerard blijft zijn werk voor SVO tot tevredenheid van zijn directie en bestuur doen. Maar het lijkt wel of het werk voor hemzelf steeds minder belangrijk wordt. Zijn op Afrika gerichte activiteiten krijgen langzaam de overhand. Hij geniet in die tijd bovendien volop van zijn kosmopolitische levensstijl. Samen met Bob geeft hij klaterende feesten en reist hij de hele wereld over. In Singapore laten ze zich kleren aanmeten en vliegen met zes koffers gelegenhedskleren door naar een zakelijke ontmoeting in New York. Daarna vliegen ze naar vrienden in Miami, en vervolgens via Puerto Rico naar Haïti, om daar bij aankomst te ontdekken dat hun koffers verdwenen zijn. Ze hebben geen party kleren meer voor de feestelijke familieaangelegenheden die op het programma staan.

De jonge heren voelen zich rijk en veroorloven zich een levensstijl die eigenlijk hoort bij ‘de beau monde’. Ze zijn nog geen veertig als ze op Ibiza een timeshare appartement kopen en ook nog investeren in de uitbouw van een villa van vrienden in Zuid-Frankrijk. Gerard constateert dan dat *“ik de geestelijke en materiële armoede en ellende van mijn jeugd definitief achter me had gelaten”*. Maar ze blijven openstaan voor *“Jan en alleman”* die een beroep op hen doet. Echter, langzaam begint Gerard zich ook vragen te stellen over de zin van al dat gedoe en gereis:

“Ik besepte dat onze levensstijl niet echt paste bij mijn op zorg ingestelde persoonlijkheid. Vechten voor zwakke en weerloze mensen was een deel van mijn karakter geworden. In mijn jeugd had ik maar al te vaak ervaren wat het is om onder de voet te worden gelopen.”

Door dat steeds sterker wordende inzicht in zichzelf, verlegt Gerard zijn aandacht meer en meer naar zijn ‘vrijwilligersprojecten’. Samen met Ghanezen start hij in Ghana een groot plattelandsproject op dat door zijn bemiddeling met meer dan een miljoen gulden wordt gefinancierd door de NOVIB en de Nederlandse Overheid. Het project wordt gerund door zwart kader dat vooraf door Gerard in Amsterdam wordt getraind. Ook aan de gay minderheidsproblematiek gaat hij aandacht besteden en doet in dat kader werkzaamheden voor het COC. In die periode merkt hij voor het eerst dat hij zich aan zijn betaald werk begint

te onttrekken, en misschien te licht tilt aan zijn verantwoordelijkheden: *“Ik begon het gevoel te krijgen dat ik er de kantjes vanaf afliep”*.

De omslag in Gerards wetenschappelijke carrière -- *“carrière kan ik het niet noemen; daar heb ik me nooit mee bezig gehouden”* -- kondigt zich aan in 1985 na een directiewisseling bij SVO. Zijn nieuwe directeur heeft er geen moeite mee dat Gerard openlijk gay is, maar bij het SVO-bestuur ligt dat anders. Daar werd op een gegeven moment achter zijn rug om voorbijgegaan aan het gegeven dat Gerards ‘gay zijn’ bij zijn aanstelling in 1976 formeel werd geaccepteerd: *“Ik had toen laten vastleggen dat ik een openlijke homoseksuele relatie had met mijn geliefde Bob Turnier en dat ik daar nooit over zou liegen; ook niet als dat risico’s met zich mee zou brengen voor het verkrijgen van researchgeld en andere zaken. Maar met mijn homoseksualiteit zou ik ook niet ongevraagd te koop lopen”*.

De verhouding met zijn nieuwe adjunct-directeur, die is belast met de dagelijkse leiding van het kantoor, wordt bovendien *“deprimerend slecht”* als deze hem wil dwingen zich te voegen in *“het fantasieloze regime van een kantoorbaan”*. En als op het tweede belangrijke internationale congres dat Gerard met veel inzet organiseert, hij van zijn Bestuur geen enkel woord van waardering krijgt, dan neemt hij wraak en zorgt hij ervoor dat er teksten ‘ontbreken’ die voor het aanzien en de internationale reputatie van SVO tijdens dat congres belangrijk zijn. *“Die kwaadaardigheid had ik bij mezelf nooit vermoed”*.

Gerards betrokkenheid bij SVO is dan tot ver onder het nulpunt gedaald en hij denkt er serieus over ontslag te nemen. Met Bob maakt hij plannen om naar Ghana te emigreren: het land van Bobs Haïtiaanse voorouders, het land waar Gerard ooit voor een denktank van de president heeft gewerkt. De plannen zijn in 1987 al zover dat ze een aanbetaling van 40.000 dollar doen op een koloniaal huis in Accra. Ze hebben het luxeappartement op het Minervaplein al verkocht en als pied-à-terre een flat aangeschaft in Amsterdam Zuidoost. Die flat moest gaan fungeren als hun thuisbasis tijdens de vele werkbezoeken die zouden worden afgelegd in Brussel en andere Europese landen -- allemaal in het kader van ontwikkelingswerk. Het is dan voor Gerard duidelijk geworden dat hij zijn langste tijd bij SVO heeft gehad. Maar dan blijkt opeens dat emigratie niet door kan gaan omdat hij in Ghana *“niet door één deur kan”* met een belangrijk adviseur van de president. Werken in Ghana wordt daardoor onmogelijk en Gerards moet zijn plannen bijstellen. Maar dat verontrust hem niet: *“Wat er ook gebeurt, ik vind altijd wel een oplossing. Dat heb ik van vroeger overgehouden”*.

Maar nog heel veel meer plannen moeten worden bijgesteld als in 1986 bij Bob mogelijke symptomen van aidsbesmetting gesignaleerd worden. Hoewel de eventuele gevolgen nog niet tot Gerard doordringen, verandert dat toch veel voor hem. Bij SVO is hij intussen mentaal al vertrokken *“overigens zonder dat op dat moment helder te beseffen”*. Omdat het Minerva-appartement al verkocht is, wordt hun pied-à-terre -- een ruime flat in een wooncomplex met veel collectieve recreatie- en cultuurvoorzieningen -- hun vaste woning. Op dat moment, in het begin van 1987, konden de klachten van Bob nog worden toegeschreven aan allerlei stoornissen en voorziet Gerard nog niet dat Bob echt ziek zal worden, snel zal aftakelen en aan aids zal komen te overlijden. Als dan in mei 1989 de aidsdiagnose wordt gesteld, volgt er een lange lijdensweg van behandelingen en ziekenhuisopnames die veel van hun tijd in beslag gaat nemen, en een enorme druk gaat leggen op hun relatie. Bovendien is dat alles, zoals later zal blijken, ook een aanslag op Gerards energie en gezondheid.

“Maar alleen Bobby had in de gaten dat heel veel dingen niet tot me doordrongen. Dat hij doodging wist hij. Maar ik was nog niet zover om dat te accepteren. Pas na de definitieve aidsdiagnose hakte ik de knoop door en verliet SVO: eerst met ziekteverlof, daarna met mijn ontslagname eind 1989. Vanaf dat moment wijdde ik al mijn aandacht aan de verzorging van Bobby. Ik had een nieuw doel: zolang als het mogelijk was zou ik voor zijn geluk kiezen.”

In Gerards biografie over Bob valt te lezen hoe hij zichzelf wegcijfert. Tot aan Bobs dood in 1992 verzorgt hij zijn Bobby met liefde en overgave. *“Een deel van mijn ziel was met hem verknoopt”*. Hij denkt niet meer aan wetenschap die inzetbaar moet zijn voor beleid, en hoeft ook zijn beau monde gezicht niet meer op te poetsen. Integendeel, in alle openheid laat Gerard zijn omgeving weten dat Bobby aids heeft; in die tijd een taboeonderwerp. Patiënten worden nog moreel veroordeeld en letterlijk gemeden als de pest. Maar Gerard trekt zich er niets van aan *“of ik deed tenminste alsof”*. Ze maken in 1990 een aantal lange reizen naar vrienden en familie in het buitenland en zijn bijna de helft van dat jaar van huis. Nadat Bob daarna opnieuw lange periodes in het ziekenhuis moet worden opgenomen, blijven ze in Amsterdam. *“Meer dan 100 dagen heeft Bob toen op de afdeling van het AMC gelegen, en ik ben er toen praktisch alle dagen de hele tijd geweest.”*

Tijdens de terminale fase van Bob, eind 1991, komen er veel vrienden en familie bij hen over de vloer om afscheid te nemen. Gerard heeft het daar niet altijd even gemakkelijk mee. *“Ik ging maar door met het ontvangen van mensen die afscheid kwamen nemen. Ik kreeg geen rust, putte me uit en was aan het eind van mijn krachten. Togolese vrienden kwamen met een groot cadeau: het Ewé-vorstendom Lomé had besloten dat de eerstgeborene van hun erfprins naar Bobby zou worden vernoemd. Nu kon ik Bob met een gerust hart loslaten, zei de Togolese delegatie. Maar ik kon niets meer loslaten. Ikzelf voelde me losgelaten: Ik was buiten mezelf en zag van boven en van heel ver weg de mensen in ons huis bewegen. Het voelde als een soort uittreding. Ik was kapot.”*

Na Bobby's begrafenis regelt Gerard alles wat geregeld moet worden, en deed dat *“als een automaat. Zelf was ik er mentaal niet bij aanwezig. Ik was een buitenstaander in mijn eigen leven”*. Gerard volgt dan tegen zijn eigen zin Bobs laatste wensen uit: Hij verkoopt de villa op Haïti en hij neemt definitief afscheid van het land van Bob en de families en kinderen die ze er sponsorden. Ook doet hij afstand van het appartement op Ibiza. Hij moet een nieuw leven aanvangen, en zijn intuïtie volgend, besluit hij te vertrekken naar zijn Antilliaanse vrienden in Zuid-Frankrijk *“om weer tot mezelf te komen.”* Daar wordt hij liefdevol ontvangen en blijft er drie maanden om te herstellen. Even gaat hij terug naar Amsterdam om praktische zaken te regelen en een grafsteen te plaatsen, maar daarna zoekt hij opnieuw zijn heil bij de warmte van die Frans-Antilliaanse familie waarmee hij vervolgens afreist naar Martinique en daar *“prachtige en hartverwarmende momenten”* meemaakt.

Maar bij zijn terugkomst in Zuid-Frankrijk, in oktober 1992, raakt hij zijn oriëntatie opeens totaal kwijt. Door de labiele toestand waarin hij zich nog steeds bevindt, gaat hij verkeerde mensen vertrouwen en raakt hij verwickeld in een complot van criminelen die gestolen en vervalste kunst aan de man willen brengen onder het mom van gelden vrij te maken voor aidsresearch. Die *“gehaaide lieden”* kunnen Gerard daarbij goed gebruiken vanwege zijn talenkennis, researchervaring en internationale contacten. Maar met veel moeite weet hij zich uit de wurggreep van die oplichters los te maken -- vooral met hulp van befaamde

internationale advocaten en de financiële steun van zijn beste Togolese vriend Prins Noël Adjallé Dadzie. Voor zijn veiligheid moet hij echter eerst een poosje onderduiken en pas een half jaar na het gebeurde kan hij weer definitief terug naar zijn flat in Amsterdam Zuidoost. Gerard is dan zo goed als berooid, heeft geen enkele reserve meer en is nog geen vijftig als hij in Amsterdam probeert opnieuw een bestaan op te bouwen. Hij valt dan echter zonder aankondiging in een groot zwart gat.

“Toen begon de ellende pas echt, ik wist niet meer wat ik moest beginnen, nog nooit van mijn leven heb ik zo’n dieptepunt meegemaakt”.

(Wordt vervolgd)

Naschrift.

Er zijn mensen die zo in een roman kunnen figureren. Gerard is zo iemand. Hij is daar kleurrijk genoeg voor. In dit deel over zijn leven heb ik het verloop van zijn studie en carrière getracht te beschrijven, en die hier en daar wat aangekleed. Achter veel zinnen gaan echter verhalen schuil die zich veel uitvoeriger laten vertellen. Ook over de grote plaats die de liefde in Gerards leven in nam, is veel meer te vertellen, maar daarvoor verwijs ik naar zijn boek en zijn bijdragen aan Hilversum 3 en Postvakh3.

Dit deel moet dan ook gezien worden als een los en vrijmoedig geschilderd portret van een volwassen geworden man. Als ik op afstand naar het resultaat kijk, ben ik tevreden over de gelijkens met de persoon die me uitgebreid over zijn leven heeft geïnformeerd.

In het volgende en laatste deel zullen we een Gerard zien die een hevige en diepe crisis overwint, zichzelf herpakt en vervolgens zijn intellect, energie en vaardigheden alleen nog maar inzet voor zijn interesses en voor zijn betrokkenheid op de minst bedeeden. En dat doet hij zoals ik hem nu heb leren kennen: met passie, plezier en overgave.

FLR